

Gyógyszerésztalálkozó 75 évvel ezelőtt az „Arany Homokon”

LÓRÁND NÁNDOR

Az elmúlt idők gyógyszerészeti tárgyai, iratai között kutatva sok érdekes és olykor értékes adatra, emlékre találhat az érdeklődő. Így jártam én is, amikor évekkelt ezelőtt *Katona Zsigmond* kecskeméti patikájában a kamra egyik szekrénye mögött egy vastag kartonlapot találtam. Szabaddá téve a szekrény könnyékét, majd kiszabadítva és nagyjából megtörölve a poros kartont, örömmel láttam, hogy azon régi jeles gyógyszerészek fényképei — de sajnos, néhánynak csak a helye — található. A képek alatti nevek a következők: Középen *Zboray Béla*, balról a fenti sorban *Bayer Antal*, *dr. Jármay, Filo János, dr. Varságh Zoltán*. A második sorban *Moldovány Sándor, Paksy Béla, dr. Fauser Géza és Pintér Pál*. A képek alatt a következő szöveg olvasható: „*id. Katona Zsigmondnak, a magyarországi gyógyszerészegylet érd. v. alelnökének, a gyógyszerészet kiváló előharcosának az 1899. szeptember hó 27-én kecskeméti Otthonában tett felejtetetlen látogatás emlékére igaz tisztelői és barátai.*”

Úgy gondolom, hogy már ennyi is eléggé fel tudja kelteni egy szakmatörténeti kutató figyelmét. Felfokozott kíváncsisággal kezdtem el a hiányzó három fénykép után kutatni az üres helyek alá írt nevek alapján, de csak *dr. Jármay és dr. Varságh* képét sikerült egy régi újságban fellelnem. Reprodukciót készítve így kiegészíthettem az értékes tablót *Moldovány Sándor* képének kivételével.

Hosszú idő eltelte után *Katona Zsigmond* gyűjteményünkben őrzött iratai között keresgélve került a kezembe egy kis papírlap, rajta a következő versikével:

„Kedves Pajtás! Kecskeméten
Vig mulatság lesz e héten:
Zsiga bácsi szüretel.
Megírta egy szép levélben,
Jó barátit sorra kérjem:
Vár szívesen, jertek el!

S mert hogy egy nap nem határoz, —
Czimbórától czimbórához
Csöngetett a telephon, —
S megígérted te is, más is:
Ha esik s ha szél dudál is,
Ott leszel a vonaton.

Am hogy valami feledség
Miatt holmi baj ne essék
Min segítni nem lehet, —
Hogy az útnak mi a sorja,
Rákötöm az orrotokra
Írásban is, gyerekek!

Ez a program: Szerdán reggel
Idejében keljete fel!!!
Pályaudvar: Nyugati.
Rendezvous: a Wartsalonban
Ott legyetek 8-kor pontban
Au revoir Zboray

Utóirat. (Nehogy kihadd!)
Zsiga bátyánk otthonában
Boldogság az állapot!
Majd meglátod, nem hiába
Töltesz ottan egy napot.
Ott a bánat ismeretlen

S messze másutt jár a gond
S az a vígság a szívekben
Kedvre hangol, kedvet ont!
Ráadásul Zsiga bácsi
Tüzes lelkű borai!!
Mög köll azt analysálni!
Ott légy pajtás!

Zboray

Hát eddig a vers. Mint érdekességet félre tettem ezt is több más irattal, különös tekintettel írójára.

Múlt év április 18-án került a kezembe azután váratlanul az előző két leletet összekötő, számomra élményt jelentő izgalmas adat, amikor a Gyógyszerészi Hetilap 1899. évi októberi számában lapozgatva egy címen akadt meg a szemem: „*Zsiga bácsinál*”. Amint sorról sorra olvastam, mindinkább nőtt az érdeklődésem és egyre világosabbá vált bennem a *Zboray*-féle vers, az eddig csak érdekesnek tűnt tabló és az itt olvasott tárca együvértartozása. Idézek a Gyógyszerészi Hetilap cikkéből is néhány részletet:

„*Zsiga bácsinál*. A Gyógyszerészi Hetilap eredeti tárcája. *Zboray Béla* kapta a meghívó levelet; . . .

„Beteggé tett a kor, az elmúlás szellőjének susogását hallom. Még egyszer szeretnék látni, kezét szorítani itt nálam veletek, régi jó barátok, akikkel a gyógyszerészet ügyéért együtt küzdöttem egykor s akik bátran harcoltok tovább, mikor az én erőm már elfogyott. Jertek el még egyszer hozzám! Jertek el! . . .

És elmentünk. Varázsa volt a hívó szónak. Az emlékezés is megkereste szívünket és megdobogtatta. Egyszerre magunk előtt láttuk az ősz katonát, akitől lelkesedni, hivatásunkat szeretni megtanulhattuk. *Katona Zsiga* a gyógyszerészet ügyének olyan harcosa volt, akire büszkék lesznek messze utódok is. Becsületet, tekintélyt szerzett munkásságával, tudásával pályájának és önmagának és ebből a becsületből, ebből a tekintélyből egy rész az egész karra átszármazott. Ha most, amikor egy hidegebb őszi napon talán eszébe jutott a közeledő téli fagy, annak az ügynek, melynek ő életét szentelte, mai bajvívóit látni óhajtott, nekünk meg kellett éreznünk, hogy ez az óhaj egyenesen a szív mélyéből fakadt és hívó szavát meg kellett hallanunk. Elmentünk hozzá.

A kecskeméti pályaudvaron *Zsiga bácsi* már várt ránk. De nem az, akit mi képzeltünk előre lefestett meggörnyedt, elaggott alaknak, hanem egy ruganyos tartású, dehogyan öreg ember, aki sorra öleli vendégeit és könnyed lépésekkel siet előre az utat megmutatni a kocsijaink felé. Az a nyomott hangulat, ami lelkünket az útra indulás előtt megülte, hogy azt higyük, mintha búcsúzóra menénk, egyszerre szerte foszlik és a *Zsiga bácsi* látásán egyszerre kitaláljuk, hogy mi bizony mulatságra jöttünk, barátságos szüretre a híros város híros szöllejére, borára.

Ezenközben óva int a vezérünk, *Zboray* el-

nök: Módjával bánjatok azzal a barackszesszel gyerekek, mert annak lelke van!... Valóságos keresztűzben vagyunk Bayer Tóni ijedten kérde, hogy abból a hat pohárból, amit a tányérunk mellé tettek, mindből kell-e inni? ... Kell, Zsiga bácsi valami finom ízű pecsenyebort kínál a leves után, nála ez a könnyű asztali bor... Érti a borai dicsőségét maga is, 20 éves „Lacrima Christi”, élemedett korú pezsgőbor is kerül az asztalra, de azért a saját borával a poharában emelkedik fel a pecsenyénél szólásra Zsiga bátyánk.

A víz nevetés, terefere elhallgat azonnal. Érez-zük mindannyian hogy az, ami most következik, nem a szüreti ebédek sablonos felköszöntője lesz. Zsiga bácsi reszketeg hangon kezd el beszélni a pályáról, amelyet megfutott, a küzdelmekről, melyekben már nem vehet részt, arról a szomorúságról, mely az élet alkonyán a lelkét meglepte, de amelynek sötétjében, mintha a kelő nap sugárzó hevét érezné most, amikor mi, az ő törekvéseinek új zászlóhordozói itt vagyunk körötte. Elérzékenyülten kéri, hogy a gyógyszerési ügynek lelkes munkásai maradjunk mi is, az ő kedves vendégei, akiket az Isten éltesen sokáig. Összecsendülnek a poharak és Zboray Béla áll fel. Felköszönti a házi gazdát, a gyógyszerészet legderékabb katonáját.

Az egylet volt alelnökének, magának az egylet egyik megalapítójának, a Gyógyszerészi Hetilap legrégibb cikkírójának s a minden ízében gyógyszerész gyógyszerésznek ódaszerű dicsérete volt ez a beszéd, keresetlenül egyszerű, de odaömlött minden mondása a szívéinkbe.

És az érzések hullámlása közt másodízben is szót kért Zboray Béla mintegy meghihletetten a rajta erőt vett érzéstől, arra kérve valamennyiünket: Fogadjuk meg, hogy a magyar gyógyszerészetnek mindenkor hű katonái leszünk!

A kecskeméti szüreti mulatságnak ilyen mozzanatai is voltak s ez ad annak fontosságát, jelentőséget.

Vége a nagy ebédnek és ebéd végén a kocsik elő is álltak már és mi körútra indultunk. Megbámuljuk a városházát, kívül a két sarkon két patikájával, belül gyönyörű tanácsstermével. Megtekintjük csakugyan az egészen előkelő stílusban épült, erősen a budapesti Vígszínházra emlékeztető remek szép színházat. Jó, hogy Katona Jóska is velünk van már, különben későn érnénk vissza az édes apja házához, aki már vár, hogy elvigyen vonaton a szőlőjébe, a Katona-telepre Micsoda felemelő érzés lehet az, mikor egy egész kis puszta a ne-

vünkről neveznek el. De meg van érdemelve. Kopár, lakatlan terület volt az a tizenegy hold föld, amit 8 évvel ezelőtt Zsiga bácsi ott az Isten és Kecskemét háta mögött megvett s amiből munkás kezével egy olyan ragyogó paradicsomot csinált, ami ritkítja páráját. Remek minta-szőlőtelep ez az ő kis gazdasága itten, melynek gyümölcsöző eredményei benépesítették szőlőgazdaságokkal a telep egész környékét úgy, hogy most már a telepnek, mely alapítójától nyerte nevét, vasúti megállója is van.

Jó borok ismét, meg szíves kínálat: a hűvösödő estén is hamarosan felmelegedtünk. Első sorban lelepleztük Zboray Béla bátyánkat, aki a Zsiga bácsi meghívását jókedvű verses levélben adta tudtul a cimboráknak. Nem kell azonban mindent egészen komolyan venni, csupán csak Zsiga bácsi borait! Fauser Géza panaszkodik, hogy nagyon fáj a feje: antipyrin servieroznak neki. Bayer Tóni megirigyli és ő meg sódabica bonicéért eseng. Jármay legbölcsebb, ő csak a Zsiga bácsi borából tölt újra és dictióba kezd. Pedig egyszerűbe indulnunk kell. Az elnök úr, aki tudja, hogy az indulás egyúttal a Zsiga bácsitól való búcsú kezdetét jelenti, megkeresi ismét a komolyabb hangot. A telep mellett az őrházban már jelzik a vonatot, indulunk. De nem egyedül. Zsiga bácsi egy-egy kosár csemegeszőlőt erőszakol ránk az útra s mi visszük a kosarainkat büszkén, mint valami győzelmi tropheumot. Válás a vége minden jónak és a magyar gyógyszerési karnak ettől a nestorától, a mi derék, jeles, kedves házigazdánktól búcsút kell vennünk. De a búcsú úgy hangzik mindenikünkél, hogy a viszontlátásra.

*

Ennek a gyógyszerészeti szempontból úgy vélem mindenképpen érdekes baráti találkozó részleteinek közreadásával kívántam nagy elődeink emberközeli bemutatása mellett érzékeltetni a gyógyítástörténeti kutatómunka szerteágazó és összefüggéseket kereső, permanens figyelmet igénylő tevékenységének fontosságát és örömet.

H. Лоранд: Встреча фармацевтов 75 лет назад на „Золотом песке”

N. Lóránd: Pharmacist's meeting 75 years ago on the "Golden Sand"

N. Lóránd: Apothekertreffen vor 75 Jahre am "Goldenen Sand"

(Bács-Kiskun megyei Tanács Gyógyszertári Központja, 12/12 gyógyszertár, Kecskemét)

Érkezett: 1974. IV. 25.